

NOVA SHEMA »IZBRANA KAKOVOST«

Kako je zastavljena shema »izbrana kakovost«

Nova shema kakovosti je namenjena **označevanju kmetijskih pridelkov in živil s posebnimi lastnostmi**. Proizvodi, ki so vključeni v shemo »izbrana kakovost«, morajo izpolnjevati kriterije, ki so opredeljeni v t.i. **specifikaciji** in se nanašajo:

- 1. na pridelavo, predelavo in kakovost osnovnih surovin, kamor prištevamo:**
 - a. sestavo kmetijskega pridelka ali živila ali
 - b. okolju prijazno pridelavo ali
 - c. kakovost surovin ali
 - d. dobrobit živali ali
 - e. posebno zdravstveno varstvo živali ali
 - f. način krmljenja ali
 - g. kratke transportne poti ali
 - h. hitro predelavo surovin ali
 - i. čim manjšo kasnejšo obdelavo pri skladiščenju in transportu.

- 2. na poreklo osnovne surovine**

Kriterij za pridobitev pravice do uporabe zaščitnega znaka v okviru sheme »izbrana kakovost« je, da proizvajalci izpolnjujejo splošne pogoje iz specifikacije **»izbrana kakovost«**. V skladu s pravili EU je shema »izbrana kakovost« namenjena za:

- a) proizvode, za katere pridelava in predelava osnovne surovine potekata v različnih državah,**
- b) proizvode, kjer pridelava in predelava potekata znotraj ene države.**

Le proizvodi, ki so pridelani in predelani v Sloveniji, so lahko označeni z zaščitnim znakom »izbrana kakovost – Slovenija«.

Označevanje porekla na znaku

Shema »izbrana kakovost« ima glede na poreklo osnovne surovine **dva zaščitna znaka**:

a) Zaščitni znak »izbrana kakovost«, kjer država pridelave oz. porekla osnovne surovine ni tudi država predelave. To pomeni, da je osnovna surovina da je osnovna surovina lahko pridelana v eni državi, proizvod pa je izdelan v drugi državi. Proizvodi, označeni s tem zaščitnim znakom, **zagotavljajo posebne lastnosti** proizvodov in sledljivost osnovne surovine, vendar **ne zagotavljajo, da je proizvod pridelan in predelan v isti državi**.

b) Zaščitni znak »izbrana kakovost – država pridelave in predelave«, ki jamči, da je država porekla osnovne surovine **tudi država proizvodnje izdelka**. To pomeni, da sta pridelava in predelava osnovne surovine potekali v eni državi. Zaščitni znak »izbrana kakovost – Slovenija« bo zagotavljal posebne lastnosti proizvodov in to, da sta pridelava in predelava potekali znotraj iste države.

Proizvodi iz surovin, ki so pridelane in predelane v Sloveniji, so lahko označeni z zaščitnim znakom, ki navaja Slovenijo kot državo pridelave in predelave.

POMEMBNO:
označevanje
porekla pri mesu

Pri mesnih proizvodih obstaja izjema glede označbe izvora mesa. Trditev oz. zagotovilo, da je osnovna surovina iz Slovenija velja pod pogojem, da je govedo v Sloveniji rejeno več kot 90 dni od dneva uvoza oz. prihoda, perutnina pa več kot 15 dni (to pravilo velja za vse države EU). Pri mesnih proizvodih bo zaščitni znak z navedbo države Slovenije zagotavljal, da so bile živali rejene v Sloveniji.

Kaj opredeljuje specifikacija?

Posebne lastnosti proizvodov in izvor osnovne surovine so določeni v t.i. **specifikaciji**. To je uradni dokument, ki za vsak posamezni sektor natančno določa, kaj je višja kakovost kmetijskih in živilskih proizvodov oziroma kakšne so **zahteve glede načina njihove pridelave, predelave ali kakovosti ter izvora osnovnih surovin**. Določa torej lastnosti proizvodov, ki jih morajo zagotoviti vsi pridelovalci in predelovalci, ki želijo svoje proizvode certificirati in jih označiti z **zaščitnim znakom »izbrana kakovost«** oziroma **»izbrana kakovost – Slovenija«**.

Potrjena specifikacija omogoča pridelovalcem in predelovalcem, da se vključijo v **postopek certificiranja** in pridobijo **certifikat**, ki jim dovoljuje uporabo zaščitnega znaka »izbrana kakovost« oziroma »izbrana kakovost – Slovenija« pri trženju certificiranih proizvodov.

Specifikacije za vse sektorje, ki jih potrdi MKGP, so objavljene na spletnih mestih: **www.mkgp.gov.si** in **www.lokalna-kakovost.si** v rubriki »Za pridelovalce in predelovalce«.

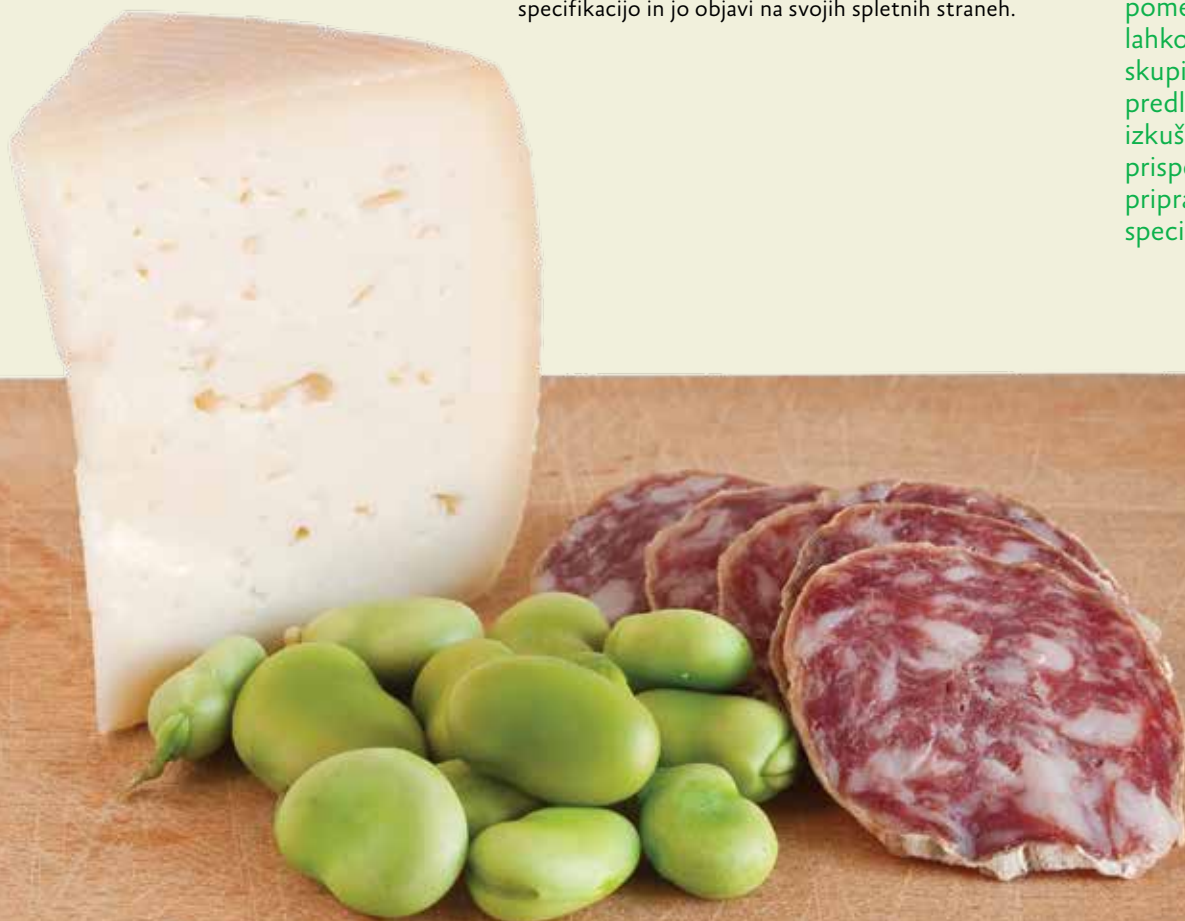
i

Kdo določa merila, opredeljena v specifikaciji?

Posebne lastnosti v specifikaciji »izbrane kakovosti« določijo sami pridelovalci in predelovalci, ki so združeni v **reprezentativno skupino** določenega sektorja. Ta mora zagotoviti širši konsenz med pridelovalci in predelovalci znotraj sektorja glede vseh zahtev, ki so na koncu vključene v specifikacijo »izbrane kakovosti« za določeni sektor.

Aktivna udeležba vseh zainteresiranih skupin pri pripravi specifikacije je ključnega pomena, saj lahko ravno člani skupin s svojimi predlogi in izkušnjami prispevajo k pripravi dobre specifikacije. Vsaka specifikacija je dana v **javno obravnavo**, prouči pa jo tudi strokovna komisija. V skladu z mnenjem strokovne komisije MKGP izda odločbo, s katero potrdi specifikacijo in jo objavi na svojih spletnih straneh.

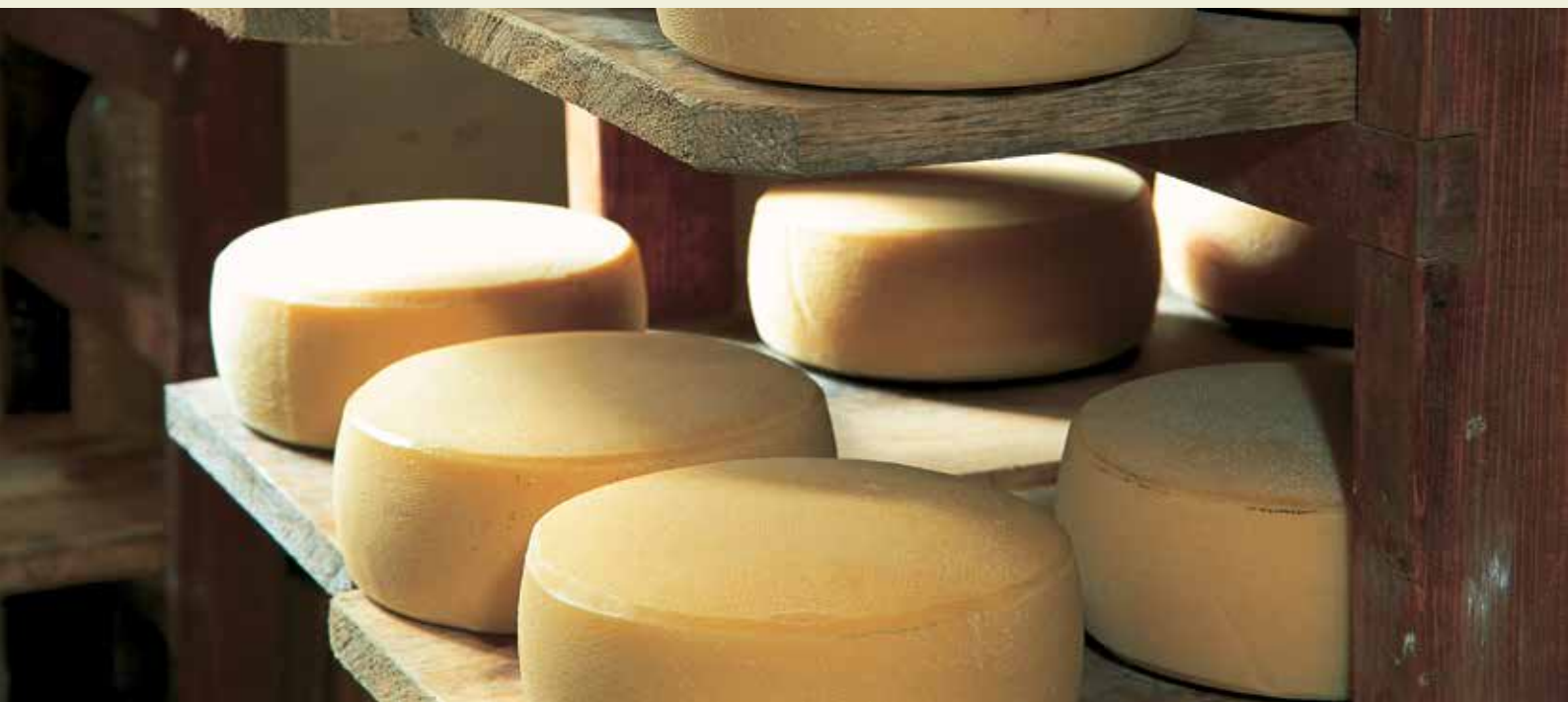
Aktivna udeležba vseh zainteresiranih skupin pri pripravi specifikacije je ključnega pomena, saj lahko člani skupin s svojimi predlogi in izkušnjami prispevajo k pripravi dobre specifikacije.

Kdaj pridobim zaščitni znak in kako ga lahko uporabim?

Pred pridobitvijo in uporabo zaščitnega znaka sheme mora pridelovalec oziroma predelovalec od imenovanega **certifikacijskega organa** prejeti **certifikat** za zaščitni znak »izbrana kakovost – Slovenija« oziroma »izbrana kakovost«. Po pridobitvi certifikata **mora** pridelovalec

oziroma predelovalec svoje certificirane proizvode **označevati in tržiti** pod zaščitnim znakom »izbrana kakovost – Slovenija«, če je osnovna surovina pridelana in predelana v Sloveniji (pridelava), ali z znakom »izbrana kakovost«, če osnovna surovina ni bila pridelana v Sloveniji (predelava).

Prednosti in obveznosti, ki jih prinaša uporaba zaščitnega znaka »izbrana kakovost - Slovenija«

Pred vstopom v shemo kakovosti mora vsak pridelovalec in pridelovalec pretehtati prednosti, ki jih prinaša uporaba zaščitnega znaka »izbrana kakovost – Slovenija«, in se odločiti, katere proizvode bo vključil v shemo.

GLAVNE PREDNOSTI:

- **Označevanje z enotnim zaščitnim znakom** »izbrana kakovost – Slovenija« daje izdelkom ob intenzivnejši promociji **večjo prepoznavnost in vidnost** na trgovskih policah in ustvarja primerjalno prednost pri slovenskem potrošniku,
- proizvodi z dodano vrednostjo ob hkratnem povpraševanju lahko na dolgi rok prispevajo **k rasti prihodkov od prodaje**,
- dolgoročno se lahko poveča **produkcija** v nekaterih sektorjih, kjer se uporabljajo slovenske osnovne surovine.

GLAVNE OBVEZNOSTI

Pridelovalec in predelovalec morata:

- **upoštevati zahteve** in parametre, zapisane v specifikaciji
- **voditi** zahtevane **evidence**,
- poskrbeti za **vsakoletno certificiranje**, ki ga izvaja certifikacijski organ,
- in **kriti stroške** letnega certificiranja.

Individualno ali skupinsko certificiranje?

Po odločitvi za vstop v shemo se mora proizvajalec odločiti ali se bo v **postopek certificiranja prijavil kot posameznik** (individualno certificiranje) **ali kot član skupine proizvajalcev** (skupinsko certificiranje).

Za pridobitev zaščitnega znaka »izbrana kakovost – Slovenija« svetujemo skupinsko certificiranje.

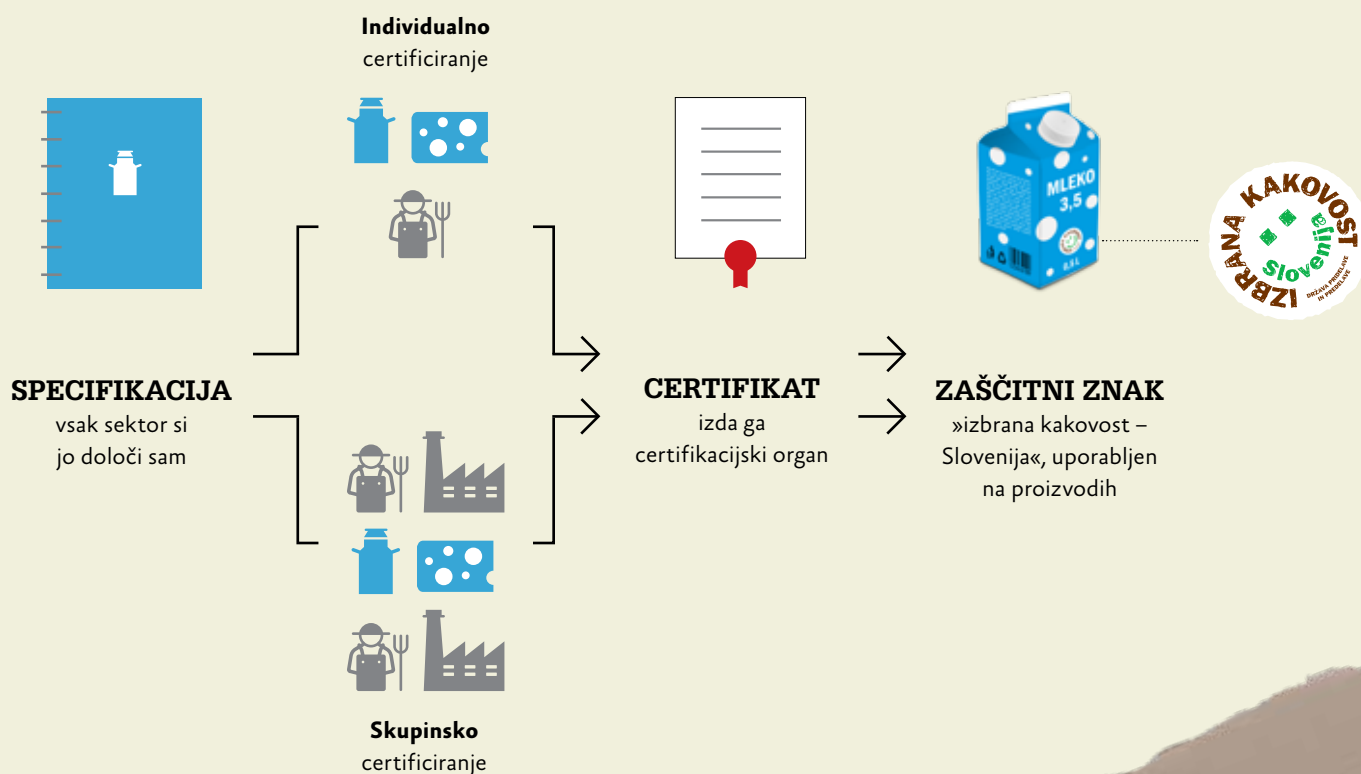
To pomeni, da se posamezni proizvajalci predhodno dogovorijo, da se bodo certificirali kot skupina **v okviru obstoječe pravne strukture** (npr. društva, GIZ, zadruga, KGZS). Skupine proizvajalcev bodo pri certifikacijskem organu v postopek certificiranja prijavile vse svoje člane (pridelovalce in predelovalce).

Pri skupinskem certificiranju **certifikacijski organ preveri določen del članov skupine** (del pridelovalcev na terenu in vse glavne predelovalne obrate, ki so člani skupine).

Certifikacijski organ na terenu preverja izpolnjevanje zahtev in parametrov, ki so zapisani v specifikaciji za določeni sektor.

Če certifikacijski organ med kontrolo na terenu ne ugotovi kršitev zahtev in parametrov specifikacije, **izda certifikat** skupini proizvajalcev oziroma posameznemu proizvajalcu.

Certifikat daje proizvajalcem pravico, da svoje proizvode tržijo opremljene z zaščitnim znakom »izbrana kakovost – Slovenija« oziroma »izbrana kakovost«. Proizvode morajo označevati v skladu s predpisano celotno grafično podobo.

Pridelovalec oziroma predelovalec lahko vključi v shemo »izbrana kakovost – Slovenija« vse proizvode, ki ustrezajo merilom, opredeljenim v specifikaciji, in zanje prejme certifikat.

POMEMBNO:
vstop v shemo

Izvajalci certificiranja

Certificiranje bodo izvajali **trije certifikacijski organi**, zato se je za informacije glede o poteku postopka in potrebni dokumentaciji potrebno obrniti na enega izmed njih:

Bureau Veritas

Linhartova cesta 49A, 1000 Ljubljana
T: (01) 4757 670
www.bureauveritas.si

Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu Maribor (Inštitut KON-CERT)

Vinarska ulica 14, 2000 Maribor
T: (02) 228 49 00
www.kon-cert.si

Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze v Mariboru (IKC UM)

Pivola 8, 2311 Hoče
T: (02) 613 08 31
www.ikc-um.si/ikc-um

Kdo vse mora biti certificiran, da so lahko proizvodi označeni z zaščitnim znakom »izbrana kakovost – Slovenija«?

Certificirati se morajo vsi člani v verigi proizvodnje določenega izdelka.

Certificirati se morata tako pridelovalec kot predelovalec oziroma vsi, ki sodelujejo pri proizvodnji določenega izdelka. To pomeni, da mora vsak predelovalec, ki želi svoje proizvode tržiti pod zaščitnim znakom »izbrana kakovost – Slovenija«, osnovno surovino odkupovati od pridelovalcev, ki so certificirani za shemo »izbrana kakovost – Slovenija«,

ki jo dokazujejo s pridobljenim certifikatom. Obenem pa se mora tudi sam predelovalec certificirati za zaščitni znak »izbrana kakovost – Slovenija«. V okviru določene skupine proizvajalcev se lahko certificira celotna veriga ali pa vsak član posamezno. Način izvajanja certificiranja je odvisen od organizacije konkretne živilske verige.

Zaščitni znak mora biti nameščen na osrednjem vidnem delu embalaže.

Stroški certificiranja oz. sodelovanje v shemi

Stroški certificiranja so za posameznika lahko različni in odvisni od tega, ali se certificira kot posamezni proizvajalec ali kot član skupine proizvajalcev. **V primeru skupinskega certificiranja se stroški porazdelijo na vse udeležence skupinskega certificiranja, kar pomeni tudi manjši znesek na posameznega člana.**

Ker certificiranje povzroča dodatne letne stroške, bodo nosilci kmetijskih gospodarstev **za prvih pet let od vstopa v shemo kakovosti lahko uveljavljali pravico do povračila stroškov** kontrole pri ukrepu M03 »Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila« Programa razvoja podeželja 2014–2020.

Upravičenci za povračilo stroškov so:

- **posamezna kmetijska gospodarstva**, ki na novo vstopajo v shemo kakovosti,
- **skupine proizvajalcev**, ki vlagajo vlogo za kmetijska gospodarstva, ki so na novo vstopila v shemo.

Višina podpore: do 3000 evrov na kmetijsko gospodarstvo; višina je odvisna od dejanskih stroškov, nastalih v določeni shemi kakovosti. Pri letnih stroških, ki znašajo do 300 evrov, bo nosilec lahko dobil povrnjene le dejanske stroške, torej 300 evrov.

Po petletnem obdobju bo ta pomoč ukinjena, saj se domneva, da se je kmetijsko gospodarstvo v tem času prilagodilo novim zahtevam sheme kakovosti, stabiliziralo svojo proizvodnjo in začelo dosegati višje cene proizvoda.

POMEMBNO:
povračilo
stroškov
velja pet let.

Omejitve velikosti in položaj zaščitnega znaka na embalaži oz. etiketi

Proizvodi morajo biti označeni z znakom tako, da bodo skladni s **celotno grafično podobo**. Najmanjša velikost znaka je **10 mm**. Pri izredno majhni embalaži se znak lahko zmanjša na velikost **8 mm**.

10 mm

8 mm

Zaščitni znak mora biti nameščen na osrednjem **vidnem polju embalaže ali etikete**, da ga potrošnik zlahka opazi in nemudoma prepozna značilnosti in ime proizvoda.

Dovoljene so le povečave in pomanjšave celotnega zaščitnega znaka.

Zaščitni znak v vseh oblikah, primernih za uporabo pri trženju, ter celotna grafična podoba so dostopni na spletnem mestu MKGP ter na spletnem mestu **www.lokalna-kakovost.si** v rubriki »**Za pridelovalce in predelovalce**«.

Uporaba zaščitnega znaka je obvezna pri vseh proizvodih, ki se tržijo v okviru sheme »izbrana kakovost« in in so proizvajalci zanje pridobili ustrezen certifikat.

POMEMBNO:
obvezna
uporaba
znaka

PRIMER DOBRE PRAKSE

Aljoša Bončina
z Ekološke turistične
kmetije pri Lovrču, Čadrg,
govori o svoji izkušnji
vstopa v shemo kakovosti:

„V shemo kakovosti smo z ekološkimi izdelki vključeni že od leta 2001, ko smo pridobili certifikat za ekološko pridelavo. S sirom Tolminc smo v shemi zaščitene označbe porekla od leta 2013. Zdi se nam pomembno, da smo zaščitili sir Tolminc, saj s tem ohranjamo tradicijo za naše potomce; ta sir se v naši vasi izdeluje že več kot 700 let.

Zadovoljni smo, da smo se vključili v obe shemi, saj jih potrošniki vse bolj prepoznavajo in cenijo, s tem pa tudi naše izdelke. Gotovo imamo nekaj več dela zaradi vključenosti v shemo, predvsem z administracijo in kontrolo, kar bi v prihodnje morda veljalo nekoliko poenostaviti. Absolutno pa smo za to, da kontrole ostanejo in da se posledično dodelijo certifikati.

Seveda moramo za prepoznavnost in promocijo svojih izdelkov delati tudi sami, da jih v sicer lepem, a odročnem kraju, kjer se gostov in kupcev ne tare, lahko sploh prodamo. Cen naših izdelkov še ne moremo dvigniti, saj trg višjih cen trenutno ne prenese. Seveda pa smo z ustrezno promocijo in kakovostnimi izdelki, označenimi z omenjenimi znaki kakovosti, tržno uspešni.“

